

Raadsvoorstel

Toekomst Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (VAB)-Business Case

Aan : de gemeenteraad
Van : College van B&W
Datum : 29 september 2020
Portefeuillehouder : dhr J.P. van den Berg
Programma : 271 afval
Zaaknummer : 24657

Voorgesteld besluit:

- I. Neemt kennis van de Business Case inzake de toekomst VAB en de KplusV notitie inzake de doorrekening van de scenario's afvalbeheer Hillegom, Lisse, Teylingen en Noordwijk.
- II. Stemt in met het richtinggevend advies voor de keuze van scenario C, te weten, 'doorgaan met het VAB, optimaliseren van het terrein' en het onderzoeken van de publiek-private samenwerkingsmogelijkheden.

Kern van het voorstel

Het Vuilafvoerbedrijf Duin- en Bollenstreek (verder te noemen: VAB) is het regionale overslagstation van de samenwerkende gemeenten, Katwijk, Noordwijk en de HLT gemeenten (Hillegom, Lisse en Teylingen) die gezamenlijk (grof)rest- en gft-afval en PMD overslaan. Het station functioneert al jaren naar behoren, maar door het aflopen van contracten en levensduur van de gebouwen op het terrein is nu het uitgelezen moment om de toekomst van het overslagstation te herzien. Hiertoe hebben de gemeenten in eerste instantie een business case laten opstellen, die verschillende scenario's in kaart heeft gebracht. Om goede voorbereidingen te kunnen treffen voor de toekomst is een besluit op hoofdlijnen nodig van de individuele gemeenteraden. Voorstel is om in te stemmen met het scenario 'doorgaan met het VAB, optimaliseren van het terrein'.

Aanleiding

Het VAB is al enige decennia het samenwerkingsverband van de Duin- en Bollenstreekgemeenten welke gezamenlijk de overslag en afvoer van PMD, rest-, grof-, en GFT-afval regelen.

Het VAB en het bijbehorende overslagstation, dat dateert uit de jaren '70, functioneert al jaren naar behoren, maar het overslaggebouw wordt ouder en dient gerenoveerd te worden om haar taak goed te kunnen blijven vervullen. Daarnaast lopen eind 2023 diverse contracten af, waaronder die voor de verwerking van gft- en restafval, de exploitatieovereenkomst met Meerlanden en de huur van het terrein met Prorail. Daarnaast stuurt de rijksoverheid op meer afvalscheiding en minder restafval. Dit leidt tot een verandering in afvalsamenstelling, maar ook tot een verandering in gebruik van het overslagstation.

Deze ontwikkelingen maken dat er goed nagedacht moet worden over de strategische keuzes voor de toekomst. Het VAB heeft daarom opdracht gegeven een business case op te stellen bestaande uit een drietal scenario's:

- A. Doorgaan met het VAB in de huidige vorm;
- B. Stoppen met het VAB;
- C. Doorgaan met het VAB, optimaliseren van het gebruik van het terrein.

De Business Case liet echter vragen open aangaande de kosten van de verschillende opties als de VAB gemeenten zouden kiezen voor de optie 'Stoppen'. Daarop is aan adviesburo KplusV verzocht optie B 'Stoppen' te berekenen in vergelijking met andere alternatieven. Vanwege een aanzienlijke stijging in de afval inzamelkosten als gevolg van grotere transportafstanden, blijkt dat stoppen met VAB geen interessante optie is. Optie B leidt per saldo tot hogere lasten per gemeente door een verschuiving van overslagkosten naar extra inzamelkosten. De inzamelkosten per ton zullen meer stijgen dan met een besparing op de overslagkosten wordt bereikt. Dit zal daarmee leiden tot hogere afvalstoffenheffingen voor de inwoners.

De andere keuze, doorgaan met het VAB zonder optimalisatie vraagt weliswaar weinig inspanning, maar maakt het terrein niet toekomstbestendig en niet interessant voor marktpartijen om de samenwerking te zoeken. Ook zonder optimalisatie zijn investeringen nodig gezien het einde van de levensduur van de gebouwen. Hoewel deze optie gepaard gaat met substantiële vervangingsinvesteringen is het effect hiervan op de afvalstoffenheffingen lager dan geheel stoppen van de overslag via het VAB.

Al met al blijkt het hebben van het overslagterrein en de bijbehorende milieuvergunning nog steeds strategisch van belang in de dichtbevolkte randstad. Deze biedt de gemeenten bovendien de mogelijkheid mee te veranderen door ook andere activiteiten op afvalgebied te ontplooiën als de stroom restafval vermindert. Dit maakt scenario C tot de meest interessante optie voor alle vijf de VAB gemeenten. Vanuit alle deelnemende gemeenten wordt dit scenario dan ook geadviseerd aan u als gemeenteraad.

Wat willen we bereiken? (Beoogd effect)

Op basis van de uitkomsten van de twee rapporten kan geconcludeerd worden dat het VAB als overlaadstation nog steeds strategisch van belang is in de Randstad door haar ligging. Daarnaast heeft het terrein een ruime milieuvergunning. Scenario C blijkt om de volgende redenen de beste optie:

1. Vanuit kosten en efficiëntie overwegingen is een regionale overslag nodig (grote transportafstanden leiden anders tot hoge inzamelkosten);
2. Optimaliseren van het terrein biedt mogelijkheden om duurzaamheidsambities te realiseren;
3. Een overslagstation biedt flexibiliteit binnen een beweeglijke markt en ambities.

Wat gaan we daarvoor doen? (Oplossingsrichtingen/maatregelen/onderbouw per oplossingsrichting met argumenten)

Om het VAB zo optimaal mogelijk te laten functioneren is het van belang dat we dit doen bij voorkeur doen met alle huidige aangesloten gemeenten. Samenwerken met de andere VAB gemeenten is van om meerdere redenen van belang:

1. Zo geeft samenwerking schaalvoordelen. Hoe meer gemeenten mee doen, hoe goedkoper de kosten van het overslagstation worden;
2. Daarnaast geeft het volume van de afvalstromen bij aanbestedingen de garantie dat de gemeenten een betere prijs krijgen;
3. Tot slot geeft de samenwerking een stem in de regio en hoeven de 5 individuele gemeenten niet zelf aanbestedingen over de verwerking van al de bovengenoemde afvalstromen te houden. De kennis wordt gebundeld en er is efficiëntie in de samenwerking.

Bij het voorgestelde onderzoek naar optimalisatie zullen er mogelijk meer kostendragers zijn (met daardoor lagere kosten per ton), waarbij de investeringen wellicht gedeeltelijk ook via derden gerealiseerd kunnen worden. De verwachting is dat deze optie in de toekomst tot de laagste afvalstoffenheffing voor onze inwoners zal leiden.

Als gevolg van het opstellen van de business case en in het licht van bovenstaande zijn er daarom al een viertal onofficiële gesprekken gevoerd met mogelijk geïnteresseerde marktpartijen en samenwerkingsorganisaties om te peilen of er interesse is om eventueel samen te werken. Een drietal partijen heeft aangegeven geïnteresseerd te zijn in samenwerking en eventuele investering in het overslagstation. Als de raden van de vijf individuele gemeenten zich uitspreken over het optimaliseren van het VAB terrein, zullen deze gesprekken worden voortgezet en de vormen voor publiek-private samenwerking verder worden onderzocht en uitgewerkt.

Wat zijn de risico's en kanttekeningen

Optimaliseren van het terrein vraagt om een investering die kan leiden tot een geringe stijging van de afvalstoffenheffing. Anderzijds kunnen de voordelen van de strategische ligging en mogelijkheden die het terrein biedt ook weer ten gunste komen van de afvalbeheerkosten en dus ook de afvalstoffenheffing.

Wat mag het kosten? (Financiële paragraaf)

Als alle gemeenten een (zelfde) keuze hebben gemaakt zal worden uitgerekend welke exacte financiële consequenties dit heeft voor het VAB als geheel en daarmee de individuele gemeenten. Het VAB zal dan in het voorjaar van 2021 met een nadere notitie hierover komen en indien de gemeenten hiermee instemmen, kunnen zij de financiële consequenties meenemen in hun meerjarenbegrotingen.

Investeringen kunnen leiden tot een stijging van de afvalstoffenheffing. Deze stijging hangt echter af van gekozen activiteiten en partners waarmee wordt samengewerkt.

Betrokken partijen/participatie

n.v.t.

Communicatie

Nee

Verdere procedure en planning

De raad neemt een besluit op hoofdlijnen. Als alle VAB gemeenten akkoord zijn wordt het scenario 'doorgaan en optimaliseren' verder uitgewerkt. Deze notitie en de daarmee gepaarde kosten middels

zullen wederom worden voorgelegd aan de raden en op die manier kunnen worden meegenomen in de meerjarenbegrotingen van de individuele gemeenten.

Bestuurlijk kader

Vanuit het VAB is op 1 september 2020 een brief gestuurd waarin werd aangekondigd dat er dit jaar zouden worden getracht om een besluit op hoofdlijnen te laten nemen door colleges en gemeenteraden.

Bijlage(n)

-Business Case VAB

-KplusV notitie inzake Doorrekening scenario's afvalbeheer gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen en Noordwijk

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Noordwijk,

Mw. W.J.A. Verkleij ,burgemeester

C. Hof ,secretaris